

ihm jedoch die Studien von Lovejoy⁶⁾, Heym⁷⁾, Edelstein⁸⁾ geblieben. Natürlich konnte er auch den interessanten Aufsatz von Miron Flašar über das Nachleben des homerischen Bildes in *Luča mikrozmata* des P. Petrović Njegoš, der fast gleichzeitig in *Živa antika* erschienen ist⁹⁾, noch nicht kennen.

Trotz den erwähnten Mangelhaftigkeiten hat das Buch von P. Lévêque das in der Einleitung gesetzte Ziel (S. 11: *catalogue que nous avons dressé des textes antiques concernant la chaîne d'or... vise à être exhaustif*) erreicht; es stellt zugleich auch einen kostbaren Beitrag zur Erforschung der antiken Allegorie dar.

K. Gantar, Ljubljana.

METRYKA GRECKA I ŁACIŃSKA, Wrocław 1959, strana 243, cijena 30 zlota.

Pod gornjim je naslovom Poljska akademija nauka izdala u redakciji Marije Dłuske i Władysława Strzeleckoga djelo koje osim nacрта antičke grčke i rimske metrike sadržava i dva velika poglavlja posvećena latinskoj srednjovjekovnoj versifikaciji i metrici poljsko-latinskih pjesnika. Djelo je nastalo po uzoru na opsežne priručnike raznih struka koji su već duže vremena uobičajeni u Sovjetskom Savezu. Knjiga, naime, nije djelo jednoga autora, nego je na njenoj izradi sudjelovao niz stručnjaka od kojih je svaki obradio po jedan veći odjeljak. Takav način obrade ima bez sumnje velikih prednosti, jer sudjelovanje većeg broja stručnjaka uže specijalnosti omogućuje cjelovitu izradu opsežnijega priručnika neke struke što bi jedan autor teško mogao sam s uspjehom obaviti. Ali takav postupak donosi sa sobom neizbježno i znatne nedostatke. Tako sastavljeno djelo ne može imati onu stilsku ujednačenost rada jednoga autora; ali to u našem slučaju i nije tako bitno. Bar na području metrike navikli smo na djela koja sadržavaju versifikaciju samo jednoga naroda ili značajnijega perioda. No bitan se nedostatak sastoji u tome, što je gotovo nemoguće pri takvu radu izbjeći vremenski nejednaku obradu pojedinih dijelova priručnika, pa se stoga dio, koji je najprije gotov, dok čeka ostale, ne može okoristiti metodom i rezultatima koji su u međuvremenu postignuti u nauci. To se u našoj knjizi dogodilo piscu odjeljka o latinskoj srednjovjekovnoj versifikaciji koji se iz navedenih razloga nije mogao poslužiti rezultatima najjačega današnjeg stručnjaka na tom području, Daga Nordberga, za što bi u normalnim prilikama svakako našao mogućnosti. Ali pisac nam se sam zbog toga nedostatka ispričao.

Knjiga se dijeli na četiri veća odjeljka. *Prvi je, Zarys metryki greckiej* (str. 7—71), sastavila Helena Sądziejowa. Nakon uvoda, u kojem su izneseni principi grčke prosodije, autor u slijedećim paragrafima obrađuje razne mjere: daktile, jambe, troheje, anapeste, horijambe, jonike, peone i bakheje, kratke i složene stihove, strofe, a u posljednjem paragrafu daje kratak pregled razvoja grčke kvantitativne metrike. Na kraju je odjeljka donesena najvažnija literatura.

Drugi je dio, Zarys metryki lacińskiej (str. 72—239), sastavio redaktor Władysław Strzelecki. On je svoj rad podijelio po epohama. Nakon kratkoga uvoda, u kojem donosi principe rimske prosodije i metrike u odnosu na grčku, ostali dio posla dijeli na periode kako je to inače običaj pri obradi rimske književnosti. Tako on promatra razvoj rimske metrike u pretknjiževno doba, u arhaičnom periodu, u posljednjem vijeku republike, u Augustovo doba, u prvom vijeku carstva, a u posljednjem paragrafu daje kratak pregled rimske metrike od drugoga do petoga vijeka naše ere.

⁶⁾ A. O. Lovejoy, *The Great Chain of Being* 1936 (zitiert nach M. Flašar, s. die Anmerkung 9 unten!).

⁷⁾ G. Heym, *The 'aurea catena Homeri'*, in *Ambix. Journal of the Society for the Study of Alchemy and Early Chemistry* 1, 1937/38, S. 78—83.

⁸⁾ L. Edelstein, *The Golden Chain of Homer*, in *Studies in Intellectual History dedicated to Arthur O. Lovejoy*. Baltimore 1953. S. 48—66.

⁹⁾ M. Flašar, *Homeri catena aurea. Ein Auslauffer des antiken poetischen Bildes in der sudslawischen Dichtung*. Ž. A. 8, 2, 1958, S. 279—288.

Trećemu je dijelu, koji nosi naslov *Zarys wersyfikacji łacińskiej średniowiecza*, (str. 140—185) autor Herbert Myśliwiec. On govori o kvantitetu i akcentu, o novim oblicima versifikacije, o ritmičkim klauzulama, o rimi, akrostihu i aliteraciji, o upotrebi klasičnih metara u Srednjem vijeku, a osobitu pažnju posvećuje razvoju srednjovjekovne silabičke poezije (od VI do XI vijeka) i razvoju silabičkih oblika stiha u zlatnom periodu latinske srednjovjekovne poezije (XII—XIII vijek i d.). U posljednjem paragrafu autor govori o metričkim oblicima srednjovjekovne poezije poljsko-latinske.

Četvrti i posljednji dio knjige, *Zarys metryki polsko-łacińskich poetów* (str. 186—231), napisala je Maria Bohonos. Autor nas upoznaje s najznatnijim poljskim latinskim pjesnicima od Renesance do XVIII vijeka. Tu su vrlo pregledno doneseni njihovi najvažniji pjesnički proizvodi, njihovi klasički uzori, vrste stihova i neke prosodijske osobitosti i slobode u odnosu na odgovarajući klasički metar.

Konac knjige zaprema obilan index nominum i index rerum.

Na podrobnijem prikazu ove knjige, mislim, da se nije potrebno zadržavati. Jer ona, bar što se tiče prvih dvaju dijelova, nacrtu grčke i rimske metrike, kako se to moglo vidjeti iz našega kratkog pregleda, ne pretendira na veću naučnu originalnost. To je vrlo dobar stručni rad, podešen svojoj svrsi kojemu je teško naći većih zamjerki. Autori nisu odstupili od ustaljene obrade standardnih priručnika o antičkoj metrici, držeći se njihova sistema i metode u izlaganju građe. Oni su jedino, zbog ograničenog prostora i iz praktičkih razloga, oslobodili knjigu prevelikoga naučnog aparata, donoseći samo ono što je nužno potrebno za razumijevanje klasičke metrike grčke i rimske. Tako oba navedena odjeljka služe kao uvod u prikaz latinske srednjovjekovne poezije i latinske poezije poljskih pjesnika Renesance i kasnijih perioda. A u toj praktičnoj strani i leži originalnost i velika vrijednost ove knjige. Autori su njome htjeli ukazati na kontinuitet antičkih metričkih principa u renesansnoj latinskoj poeziji i time zainteresirati širi krug stručnjaka za proučavanje tih odnosa. A time se taj rad u neki ruku nadovezuje na napore istaknutoga poljskog klasičkog filologa Jana Safarewicza čija su brojna djela podređena toj svrsi, naime, davanju što širega publiciteta raznim područjima antičke baštine.

Za nas pak Hrvate, koji imamo tako bogatu latinsku književnost, slična obrada toga predmeta predstavlja danas veliku potrebu, jer bi to donijelo neprocjenjivu korist istraživačima poezije našega srednjega vijeka, naših humanista i kasnijih naših latinista. Ali pred nama u pogledu toga stoji još čitav niz predradnji, studija, monografija itd. da bismo konačno mogli dati takvu knjigu sintetičke naravi. A to su Poljaci već davno prije učinili (isp. bibliografiju na str. 186—187).

B. Glavičić, Zadar.

JAN SAFAREWICZ: *Wybrane teksty oskijskie*, Warszawa (Państwowe wydawnictwo naukowe) 1957, strana 55, cijena 12 zlota.

Ova je vrijedna knjižica izišla kao treće djelo u zbirci „Teksty do ćwiczeń językoznaucznych“. Prije nje, u istoj zbirci i od istoga autora, izišao je izbor umbrijskih tekstova o čemu vidi moj prikaz u prošlom broju našega časopisa. Kako je pisac pri izradi ove knjižice imao pred očima isti zadatak, to za ovu vrijedi sve ono što je o prvoj rečeno u prošlom prikazu.

Knjižica sadržava uvod, oskički tekst, rječnik s razjašnjenjima i registar s odgovarajućim brojem svakoga natpisa u najpoznatijim izdanjima.

U uvodu su dani osnovni podaci o Oscima, njihovu jeziku i alfabetu, o najvažnijim spomenicima njihova jezika, kratak historijat izučavanja oskičkoga dijalekta i literatura (Planta, Conway, Buck, Heurgon, Pisani, Vetter). Zatim slijedi izbor od stotinu oskičkih natpisa kojih se tekst bazira na izdanju V. Pisanija: „Le lingue dell' Italia antica oltre il latino“. U bilješkama ispod teksta pisac donosi najvažnije podatke o svakom natpisu.

B. Glavičić, Zadar.